

Pa Belalang.

(Malajska pripovedka. Pripoveduje dr. A. Debeljak.)

Ko se je končala zgodba z račicami, je prijadralo sedem brodov z lesovino. Ta les je bil gladek in svetel in približno vatel dolg. Kapitan je hotel vedeti, kje je pri polenih gornji in kje dolnji konec. Te ladje so se usidrle v pristanišču, nakar je ladjevodja krenil pred Nj. Veličanstvo ter mu pojasnil zadevo. Pokazal mu je takšno poleno in rekel: »Tisočkrat prosim za zamero, gospodar, tvoj suženj ima tu kos lesa, gladek je in okrogel in tvoj suženj bi rad vedel, kje je spodnji in kje je gorenji konec. Ako to spoznaš, zapovednik moj, ti tvoj sluga prepusti vseh teh sedem ladij.« Ko je Nj. Veličanstvo to čulo, je govorilo: »Dobro, ampak prosim te za sedem dni odloga, kapitan.«

Brž ko se je to zgodilo, je kapitan prosil, da bi se smel vrniti k svojim brodovom. Nj. Veličanstvo je dalo nalog, naj pozovejo Pa Belalanga. Ščitonoša je pozdravil, se odpravil k dvorskemu zvezdarju in besedoval: »Naročeno mi je, naj te privedem v dvorano zasliševanja.« Pa Belalang je odvrnil: »Čemu me kličejo?« Nato se je z oprodo žurno napotil pred kralja v avdijenčno dvorano. Kakor hitro ga je kralj opazil, mu je takoj dejal: »Dvorski astrolog, kaj naj počnem? Tu je ladjevodja, ki je prispel semkaj s sedmimi brodovi. Pripeljal je s seboj les, gladek in svetel, in sedaj želi vedeti, kje je vrhnji in kje spodnji konec. Ako uganem, dobim sedem brodov; če pa ne uganem, bo ta dežela njegova. Izgovoril sem si rok sedmih dni.«

Ko je Pa Belalang slišal te besede, je dvignil roko in pozdravil: »Tisočkrat prosim oprostitev, gospodar. Glede na to, kje je zgornji in kje spodnji konec teh polen, dožene to tvoj suženj, ker ima namreč doma sedem skrinj s knjigami, ki razpravljajo o tem, kako se spoznava les. Dve skrinji govorita edinole o tem primeru.« Nj. Veličanstvo je dejalo: »Prav, dvorski astrolog, lahko greš in pregledaš knjige.«

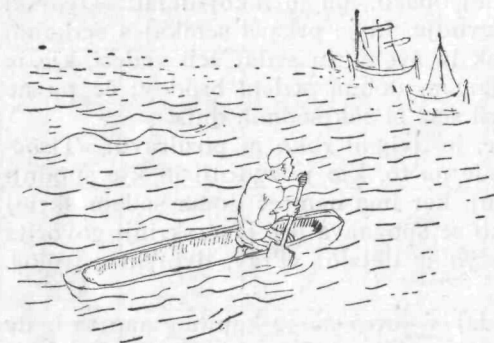
Poslej je minilo sedem dni. Zgodaj v jutro se je kapitan napravil, da bi odšel s svojimi brodniki v sprejemnico... Prejšnjo noč pa je Pa Belalang vesliral v svojem čolnu od ladje do ladje. Z voljo Alaha, ki je vsemočen, je došel do broda, na katerem je bil stari kapitan. V tem trenutku je baš sedel na krovu in se posvetoval o tem, kako naj naslednji dan položi polena pred kralja. Njegovo moštvo mu je reklo: »Gospod kapitan, vsi smo radovedni, kako boš jutri mogel razložiti gornji in dolnji konec tega polena.« In kapitan je odgovoril svojim pomorščakom: »O tej skrivnosti ne maram govoriti, utegnil bi jo kdo čuti in jo izdati.« Brodarji so rekli: »O, gospod kapitan, odkod naj bi utegnil kdo zdaj priti, ob polnoči?« Kapitan je torej dejal: »Oba konca lesa razpoznam tako, da ga denem v vodo; kateri konec prej potone, je dolnji.« Ko je kapitan takisto razlagal svojim plovcem, je to slišal Pa Belalang in krenil domov.

Drugo dopoldne so se torej zbrali vsi ljudje v zasliševalnici. Kapitan je prišel k Nj. Veličanstvu, ki je bilo obkroženo z dvorjani. Kralj mu je namignil, naj sede. Pri tem je pogledal proti vratom, ali že ne prihaja dvorski astrolog Pa Belalang. Časek pozneje je prispel dvorski astrolog Pa Belalang, stopil v sobano in pozdravil Nj. Veličanstvo. To mu je odzdravilo, rekoč nato: »Hodi k meni; kaj se je našlo v knjigah dvorskega astrologa?« Pa Belalang je odvrnil: »Prosim tisočkrat oprostčenja, gospodar, o tej stvari stoji v knjigah tvojega služabnika zapisano, da moramo dati polena v vodo, če hočemo razpoznati konce, gospodar.« Kralj je torej namignil služabnicam, naj prinesejo vode. Strežnice so prinesle v zlatem keblu vode ter jo postavile pred kralja. Kralj je govoril: »Stopi sem, dvorski astrolog.« Pa Belalang

je tedaj pozdravil, prijel poleno lepo na sredi in ga vrgel v vodo. En konec lesa se je pogreznil. Nj. Veličanstvo je vprašalo: »Kaj se je potopilo?« Dvorski zvezdar je obrazložil: »Konec, ki je potonil, je spodnji konec; gornji konec je ta, ki je šele pozneje potonil; ta je lažji, spodnji pa težji.«

Nato je Nj. Veličanstvo ošvignilo kapetana s pogledom in reklo: »Kaj praviš ti na to, kapitan, je li tako, kakor tolmači dvorski astrolog?« Kapitan je odgovoril: »Pravilno je tako, kakor dvorski astrolog razlaga Nj. Veličanstvu. Kaj bi se dalo temu ugovarjati? Zla usoda tvojega sluga je, gospodar, da je tvoj dvorski astrolog tako pameten.« Kapitanu pa se je tedaj vzbudil dvom, saj se je spomnil, kako so ga njegovi mornarji izpraševali, in domneval je, da je nemara Pa Belalang poslušal ta razgovor. Ali to je mislil le sam pri sebi, pokazal pa tega ni. Nato je Nj. Veličanstvo ukazalo straži, naj dá kapitanu za sedem ladij odškodnino in novca za prehrano. In kapitan je ostavil ladjo. Sedem brodov z nakladom vred je pripadlo Nj. Veličanstvu. Potem si je kapitan izprosil pri kralju dovoljenje, da bi smel neutegoma odveslati s svojim čolnom v svojo domačijo.

Čez nekaj časa je pritisnila k bregu ladja in na njej minister s pismom svojega kralja na Nj. Veličanstvo. Nj. Veličanstvo je sedelo v sijaju na

svojem prestolu v avdijenčni dvorani. Minister je pristopil, se globoko poklonil ter izročil list. Sprejel ga je klicar in ga kralju prečital. Besedilo pa je bilo tole: »Najvdanejši pozdrav od kralja Brume Indere Saktija iz države Askalan Rum, naj pride pred sedež ljubljenega přebлагorodnega očeta, čigar slava je velika. Svojo zadevo hočem šele objasniti, kadar bo moj oče imel sočutje z menoj. Dvorskega astrologa svojega očeta želim

prositi, naj mi svetuje. Izginila je žena, s katero se je nedavno poročil moj sin. Ko je pred sedmimi dnevi spala, jo je prikazen ugrabila. Nadejam se, da bo mojemu pooblaščenцу dovoljeno, da se bo posvetoval.«

Ko se je zvedela vsebina pisma, je Nj. Veličanstvo velelo poklicati dvornega zvezdarja Pa Belalanga. Eden čuvarjev je šel tja in se čez nekoliko časa vrnil z njim. Kralj je izpregovoril: »O dvorski astrolog, pozval sem te zato, ker je pristala ladja in prinesla pismo iz države Askalan Rum. Sinu tamkajšnjega kralja je izginila žena, v spanju jo je strah odvedel. Ali se ti bo posrečilo, dobiti jo nazaj od tega straha?« Dvorski zvezdar Pa Belalang je odvrnil: »Tisočkrat prosim odpuščanja, gospodar, s pomočjo vsemožnega Alaha in z vašo podporo, presvetli kralj, mi bo morda uspelo najti v svojih knjigah, s katero čarobo bi mogel temu strašilu do živega.« Nj. Veličanstvo je pripomnilo: »Dobro, sedaj lahko greš z ministrom.« Takoj se je Pa Belalang poslovil od kralja in odšel proti ministrovemu brodu in hajdi na potovanje v deželo Askalan Rum.

Čez malo časa so dospeli v luko. Tamkajšnji vladar je pozdravil ministra in tudi dvornega zvezdarja. Potem je prišel kraljevič, njegov sin, in vekajoč rekel Pa Belangu: »Oče, pomagaj mi brž najti ženo, ki mi jo je uplenila pošast!« Pa Belalang se je odzval: »Prosim tisočkrat odpuščanja, zapovednik, veselega srca bodi, z Alahovo pomočjo pojde tvoj sužnik iskat tvojo izvoljenko.« Nj. Veličanstvo je dvornega zvezdarja odvedlo z ladje v palačo

ter ga gostilo z jedačo in pijačo sedem dni in sedem noči. Jedli so bivole, vole, kuretino in race.

Tedaj je Pa Belalang stopil h kraljeviču in mu dejal: »Tisočkrat prosim oprostila, zapovednik, sedaj ukaži pred solnčnim vzhodom vsemu ljudstvu, naj gre za menoj v prašumo. Tudi ti, zapovednik, idi z nami. Kadar obstanem, postoj tudi ti, zapovednik, prav tako tudi ves narod, daleč za menoj. Nikar blizu.« In kraljevič s svojimi ministri ter oprodami je vzel to v vednost. To noč, ko se je daniło, je vezir ukazal vsem meščanom, naj gredo v pragozd in hodijo za dvorskim zvezdarjem Pa Belalangom. In ves narod je prodiral v pragozd, ali z veliko težavo, ker je bil zelo gost. Ko se je zdaniło, je Pa Belalang odrinil s princem, za njima pa ministri in oboroženci. Čez nekoliko časa je Pa Belalang prispel sredi ravnine do jako krivenčastega drevesa. Ves utrujen je obstal, oči so se mu zaprle. Legel je pod drevo in usnul.

(Konec prih.)

NOLS:

Za druge prebrisan.

(Arčinska* pravljica.)

Živela je golobica, ki je vsako leto izvalila mlade. In vsako leto je prišla pod drevo, na katerem je gnezdila, lisica in zahtevala enega mladiča. »Če mi ga ne daš,« je grozila, »splezam na drevo in vas pojem vse!«

Nekoč je golobica žalostno sedela na veji poleg gnezda; pravkar so mladički prebili lupine, ona pa je vedela, da bo lisica kmalu tu. Tedaj je priletel na drevo ptič Malik Ulhacin in jo vprašal, čemu žaluje. Golobica mu je vse razložila.

»Nespametnica!« je dejal Malik Ulhacin, »ko bo zopet prišla, se nikar ne boj, temveč ji reci, naj le spleza h gnezd, če more.«

Naslednji dan je prišla lisica.

»Enega mladiča mi vrzi, ali pa pridem tja in te pohrustam z zarodni vred!«

»Le pridi in si vzemi sama!«

»Glej, glej! Kdo neki te je vendar poučil?« je poizvedovala tatica.

»Malik Ulhacin,« je priznala golobica.

Lisica ni rekla ne bev ne mev, ampak se je obrnila in izginila. Po najkrajši poti je tekla k Maliku Ulhacinu, ki ga je našla ob neki reki. Pozdravila ga je in dejala:

»Za čudo sijajna bitja ste vi ptiči. V eni uri premerite pot, za katero rabimo mi ves mesec. Toda, povej mi vendar: na katero stran obrnete glavo, če vleče veter s prave?«

»Na levo!« je odvrnil Malik Ulhacin.

»In kadar piha od leve?«

»Takrat pa na desno!«

»Pa če brije z obeh strani?«

»Potem vtaknemo glavo pod kreljut!«

»Čudo božje!«, je vzkliknila lisica, »to bi pa res rada videla! Prosim te, pokaži!«

Malik Ulhacin ji je takoj uslišal željo. Komaj pa je vtaknil glavo pod perot, že ga je držala lisica za grlo.

»Vidiš,« je rekla tatica, »zakaj nisi svojih dobrih nasvetov zase porabil?«

Tako je dejala in si je z zadovoljno slastjo privoščila ptiča.

* Arčini so narod v srednjem Daghestanu.